

Dosarul nr. 2rac-160/20

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) N. Mazur

Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) I. Secieru, Iu. Cotruță, V. Mihaila

Î N C H E I E R E

09 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu
Răspundere Limitată ”Rinor-Grup” împotriva Ministerului Justiției cu privire la
repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în
termen rezonabil a cauzei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2020, prin care s-a
respins apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a admis apelul declarat de
Societatea cu Răspundere Limitată ”Rinor-Grup”, s-a casat parțial hotărârea
Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21 noiembrie 2019 și s-a emis în această
parte o nouă hotărâre,

c o n s t a ț ă :

La 19 august 2019, SRL ”Rinor-Grup” a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea de către stat a prejudiciului
cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei.

În motivarea acțiunii, SRL ”Rinor-Grup” a menționat că la 29 ianuarie 2015,
a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL ”Cargoexpres-Tir” cu privire
la încasarea datoriei.

La fel, la 02 septembrie 2015, s-a adresat împotriva SRL ”Cargoexpres-Tir”
cu altă cerere de chemare în judecată cu privire la încasarea datoriei.

Prin încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 24 octombrie 2016,
cauzele au fost conexe.

Astfel după conexarea cauzelor, următoarea ședință de judecată a fost numită
pentru data de 13 februarie 2017, care nu a avut loc din motivul abținerii
judecătorului de la examinarea cauzei, declarația de abținere fiind respinsă.

Urmare a acestor circumstanțe, a fost stabilită o altă ședință de judecată pentru data de 03 mai 2017, care a fost amânată pentru data de 12 mai 2017.

La fel, ședința de judecată din 12 mai 2017 a fost amânată pentru data de 05 iulie 2017 pentru a oferi posibilitatea pârâtului de a-și motiva cererea de atragere ca intervenient.

Ședința de judecată stabilită pentru 12 iulie 2017, a fost de asemenea din motivul admiterii cererii de amânare depusă de intervenientul accesoriu atras în proces, fiind numită următoarea ședință de judecată pentru data de 13 noiembrie 2017.

Totodată, reclamantul a reiterat că la data de 31 iulie 2017, a depus o cerere de accelerare a examinării cauzei, care a fost admisă, fiind numită ședința de judecată pentru data de 12 octombrie 2017.

Ședința de judecată din 12 octombrie 2017 a fost amânată în legătură cu faptul că reprezentantul pârâtului avea o altă ședință de judecată, totodată la acea ședință a fost admisă cererea de concretizare a pretențiilor și dispusă asigurarea acțiunii, fiind amânată pentru data de 13 noiembrie 2017.

Ședința de judecată stabilită pentru data de 13 noiembrie 2017 nu a avut loc, deoarece reprezentantul pârâtului a contestat cu recurs încheierea de asigurare a acțiunii, respectiv dosarul a fost expediat în adresa Curii de Apel Chișinău pentru examinarea recursului.

Următoarea ședință a fost stabilită pentru data de 26 aprilie 2018, însă care nu a avut loc deoarece judecătorul-raportor a fost suspendat din funcție.

Ulterior, după repartizarea cauzei unui alt judecător-raportor, cauza a fost numită spre examinare pentru data de 17 octombrie 2018, care a fost amânată din motivul acordării unui termen pârâtului pentru a face cunoștință cu materialele cauzei.

Ședința de judecată din 07 decembrie 2018 de asemenea nu a avut loc din motiv că nu la materialele cauzei nu există dovada citării legale a intervenientului accesoriu, ședința fiind amânată pentru data de 23 ianuarie 2019, când părțile au solicitat termen pentru a pregăti susținerile verbale, fiind amânată ședința de judecată pentru data de 25 martie 2019, iar ulterior pentru pronunțare a fost stabilită ședința de judecată pentru data de 01 aprilie 2019.

Astfel reclamantul a specificat că în instanța de fond cauza a fost examinată timp de 4 ani și 4 luni, or reieșind din pretențiile formulate și numărul participanților la proces, litigiul nu a avut un grad de complexitate deosebit, fiind unul de nivel mediu.

La fel, soluționarea cauzei pentru reclamant era una semnificativă, ținând cont de faptul că din motivul neachitării datoriei de către SRL "Cargoexpres-Tir" din motivul tergiversării examinării cererii de chemare în judecată, SRL "Rinor-Grup" nu-și putea onora obligațiile sale față de debitorii săi, fapt care a dus la creșterea dobânzilor și a penalităților de întârziere pentru obligațiile neexecutate față de creditorii săi.

Reclamantul SRL "Rinor-Grup" a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral în mărime de 70 000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 21 noiembrie 2019, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de SRL "Rinor-Grup".

S-a constatat încălcarea dreptului SRL "Rinor-Grup" la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2020, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a admis apelul declarat de SRL "Rinor-Grup", s-a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 21 noiembrie 2019 în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care:

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul SRL "Rinor-Grup" suma de 35 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei.

În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

Pentru a se decide astfel, instanța de apel cu referire la circumstanțele cauzei a reținut încălcarea dreptului SRL "Rinor-Grup" la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă împotriva SRL "Cargoexpres-Tir" cu privire la încasarea datoriei, or durata examinării cauzei în perioada 29 ianuarie 2015 (data depunerii cererii de chemare în judecată) și până la 01 aprilie 2019 (data pronunțării hotărârii primei instanțe), este nerezonabilă, fiind foarte îndelungată.

La speță, instanța de apel a stabilit că durata excesivă de examinare a cauzei se datorează faptului acordării termenului pentru înaintarea anumitor cereri, înaintarea cererilor pentru a face cunoștință cu materialele cauzei, depunerea cererii de concretizare a pretențiilor, însă circumstanțele menționate nu justifică aflarea cauzei o perioadă atât de îndelungată în instanța de fond (4 ani și 4 luni), fiind încălcat astfel dreptul reclamantului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Totodată, instanța de apel a reținut că perioada de amânare a ședințelor de judecată în cauza în care se pretinde încălcarea termenului de examinare a cauzei, uneori a fost prea mare, ședințele de judecată fiind amânate peste 3-6 luni, astfel reclamantul fiind nevoit să depună cerere de accelerare a judecării cauzei, care a fost admisă.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că referitor la conduita părților și autorităților responsabile de supravegherea termenului rezonabil, din suportul probator prezent la materialele cauzei, rezultă că motivul tergiversării examinării cauzei a avut loc în mare parte la solicitarea participanților la proces, în special din partea pârâtului.

Referitor la cuantumul prejudiciului moral, instanța de apel a considerat eronată concluzia instanței de fond, care a conchis că însuși constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, constituie o satisfacție morală pentru reclamant.

Prin urmare, ținând cont de durata termenului de examinare a cauzei, instanța de apel a stabilit prejudiciul moral cauzat SRL "Rinor-Grup" pentru încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, la suma de 35 000 lei, care constituie o sumă proporțională prejudiciului cauzat.

La 25 mai 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea.

Astfel a menționat că judecarea litigiului în termen de 4 ani și 5 luni nu s-a datorat nemijlocit comportamentului instanței de judecată, ci în cea mai mare parte comportamentului participanților la proces.

Or, pentru examinarea unui litigiu în strictă conformitate cu prevederile legale, se impune obligatoriu respectarea drepturilor și obligațiilor fiecărui participant al procesului.

Deci, instanța de apel a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și a dat dovadă de o examinare superficială a criteriilor de apreciere a duratei procedurilor, care sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților și autorităților și miza (interesul) pentru reclamant.

Prin urmare, instanța de apel în mod nejustificat și neîntemeiat a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 35 000 lei și nu a luat în considerație importanța unificării practicii judiciare a instanțelor naționale la acordarea despăgubirilor morale în cazuri similare, care variază între 1 000 lei în mediu pentru durata nerezonabilă a procedurii judiciare timp de 3 ani și 10 000 lei în mediu pentru durata nerezonabilă a procedurilor judiciare timp de 13 ani.

Mai mult ca atât, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral și prin urmare suma acordată de instanța de apel ca despăgubire morală este exagerată și neechitabilă.

La 07 iulie 2020, instanța de recurs a expediat în adresa intimatului copia recursului, fiind însă restituit în adresa instanței de recurs cu mențiunea "necunoscut" (f.d. 187-187).

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 18 februarie 2020, însă date referitor la recepționarea de către părți a deciziei motivate, la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 25 mai 2020, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru